

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLMOUCI

PEDAGOGICKÁ FAKULTA

Katedra českého jazyka a literatury

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Analýza a interpretace románu Jandy Nelsonové *Dám ti slunce*

Bára Stoklasová

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracovala samostatně s použitím pouze citované literatury a pramenů.

V Olomouci dne 18. 4. 2024

.....

Bára Stoklasová

Poděkování

Chtěla bych vyjádřit svůj dík paní doc. PhDr. Vlastě Řeřichové, CSc., za její odborné vedení této bakalářské práce, užitečné rady a čas, který vedení mé práce věnovala.

V Olomouci 18. 4. 2024

Anotace

Bakalářská práce „Analýza a interpretace románu Jandy Nelsonové Dám ti slunce“ si klade za úkol seznámit recipienty s životem a tvorbou autorky a s dílem Dám ti slunce. Struktura díla a stěžejní témata jsou zkoumána za pomoci odborné literatury a důkladné analýze samotného románu.

Abstract

The bachelor thesis "Analysis and Interpretation of Jandy Nelson's novel I'll Give You The Sun" aims to introduce the life and work of the author and her book I'll Give You the Sun. The structure of the work and its central themes are explored with the help of scholarly literature and a thorough analysis of the novel itself.

Obsah

Úvod	6
1. Jandy Nelsonová: soukromý a profesní portrét	7
2. Dám ti slunce	9
3. Analýza a intepretace díla	11
3.1. Titul díla.....	11
3.2. Kompozice	12
3.3. Vypravěč	13
3.4. Časoprostor	14
3.5. Dějová linka	15
3.6. Hlavní postavy díla.....	17
3.7. Hlavní témata a motivy.....	22
Rodinné a sourozenecké vztahy	22
Sebevyjádření v umění	28
Homosexualita	30
Outsiderství.....	31
Dospívání.....	32
Bible babičky Sweetwinové a nadpřirozeno	33
Závěr	36
Seznam použité literatury	38
Online zdroje	38
Odborná literatura.....	39

Úvod

Bakalářská práce se zaměřuje na interpretaci a analýzu románu *Dám ti slunce* americké autorky současné literatury pro mládež Jandy Nelsonové. Hlavním cílem studie není pouze odhalit skryté prvky a estetickou hodnotu tohoto literárního díla a poskytnout čtenářům nástroje k lepšímu porozumění literatury a jejího potenciálního vlivu na život jedince, ale také dešifrovat klíčové prvky románu a v obecnější rovině ukázat, jak může literatura obohacovat naše vnímání sebe sama i okolního světa

V úvodní kapitole teoretické části je stručně představena autorka románu, kde je věnovaná pozornost jak její biografii, tak i literární tvorbě. Následně se teoretická část soustředí okolnosti vzniku a charakteristiku samotného díla *Dám ti slunce*, které je pak detailněji rozebráno v praktické části práce.

Praktická část se zaměřuje na celkovou strukturu textu, jazykový styl autorky, časoprostorové souvislosti a zejména na psychologický vývoj hlavních postav, stejně jako na klíčová témata a motivy, jimiž jsou rodinné vztahy, umění, homosexualita, outsiderství, dospívání a pověrčivost. Skrze tuto analýzu je záměrem přiblížit čtenářům bohatost a význam tohoto literárního díla a odhalit jeho hlubší vrstvy, které zrcadlí lidskou podstatu a složitost prožitků jedince.

1. Jandy Nelsonová: soukromý a profesní portrét

Jandy Nelsonová je spisovatelka a literární agentka bydlící na západním pobřeží v San Franciscu. Narodila se v roce 1965 do newyorské rodiny žijící na okraji města, kde se započal formovat autorčin silný vztah k přírodě. Newyorské lesy a louky sloužily pro Nelsonovou jako zdroj inspirace k tvorbě amatérské poezie, která se stala jejím nejmilejším zájmem. Po rozvodu rodičů se ve dvanácti letech s matkou a svými třemi staršími bratry přestěhovala do Kalifornie, která se jí stala domovem až do současnosti. Během svého života dokázala vystudovat tři prestižní školy, o kterých se podrobněji zmiňuje medailon zveřejněný na stránkách britského nakladatelství Walker Books: „Studovala jsem na Cornellově univerzitě ve státě New York tvůrčí psaní a komparativní literaturu, pak jsem rok studovala francouzskou literaturu a literární teorii v Paříži na Sorbonně, a poté jsem odešla na postgraduální studium poezie na Brownovu univerzitu a o mnoho let později jsem znovu studovala na Vermont College of Fine Arts, obor psaní pro děti a mládež. Ráda chodím do školy i učím. Vymyslím plán, jak se tam znovu vrátit, tentokrát studovat dějiny umění.“¹ (Překlad B. S.)

Již třináct let působí ve společnosti Manus & Associates Literary Agency, prostřednictvím které zastupuje v pozici literárního agenta mnoho nových i známých autorů a zaměřuje se převážně na literaturu faktu a literární fikci pro dospělé. O tom, jak funguje svět literatury pro děti a mládež, neměla žádné ponětí, dokud se danému odvětví nezačala důkladněji věnovat na Brownově univerzitě. Počátky jejích dvou románů *Nebe je všude* (2010) a *Dám ti slunce* (2014) byly koncipovány už v období jejího studia.

Kariérní přestup z pozice úspěšné literární agentky na opačnou spisovatelskou stranu byl pro Nelsonovou nečekanou změnou, jak uvádí ve výše zmíněném medailonu vytvořeném pro nakladatelství Walker Books: „Nikdy předtím jsem nenapsala ani slovo prózy, jen poezii. Ale ve škole jsem přečetla spoustu veršovaných románů pro mládež a také další romány pro mládež středních škol. Ohromila mě lehkost příběhů, jaké nalzáme v knihách Laurie Halse Andersonové, Francescy Lia Blockové, Sharon Creechové, experimentování s jazykem a celková naléhavost vyprávění. Rozhodla jsem se, že zkusím napsat román pro mládež. Měla jsem nápad na příběh a představu, která mě nechtěla pustit. [...] Chtěla jsem psát o složitosti a komplexnosti smutku a také jsem chtěla napsat příběh o první lásce – tedy román, v němž

¹ WALKER BOOKS. *Jandy Nelson*. Online. [2008], Dostupné z: <https://www.walker.co.uk/contributors/Jandy-Nelson-9015.aspx>. [cit. 2024-03-25].

radost a smutek žijí ve velmi těsném sousedství.“² (Překlad B. S.) Stejně jako v její prvotině *Nebe je všude* se v podobném duchu nese i téma jejího druhého díla *Dám ti slunce*, kde se taktéž věnuje vlivu smrti blízkého člověka na dospívání hlavních hrdinů. Nelsonová se při tvorbě fiktivních příběhů nechává inspirovat několika prvky ze skutečného života. Hlavní postavy v autorčiných dílech nesou rysy jejích blízkých přátel a rodiny, stejně tak jako rysy autobiografické.

² WALKER BOOKS. *Jandy Nelson*. Online. [2008], Dostupné z: <https://www.walker.co.uk/contributors/Jandy-Nelson-9015.aspx>. [cit. 2024-03-25].

2. Dám ti slunce

Román *Dám ti slunce* je druhé a v současné době dočasně poslední dílo spisovatelky Jandy Nelsonové. Na základě analýzy románu a poznatků z rozhovorů je možné částečně odhalit původ jeho vzniku.

Rozhovory vedené s Nelsonovou odhalují, že ústřední roli v koncepci knihy hráli Noah a Jude. Dvojvaječná dvojčata se v autorčině vizi rýsovala již od prvopočátku jako komplexní a propracované bytosti. Byla „téměř plně zformovaná“³, s jasně definovanými osobnostmi a složitou dynamikou vzájemného vztahu. Tato počáteční představa naznačuje, že autorka věnovala značné úsilí vývoji postav, které tvoří jádro celé knihy. Zmínka o „tragičnosti“ a „prvních milostných příbězích“⁴ napovídá, že životy dvojčat nebudou prosté, ale naopak plné komplikací a těžkostí. Lásky a ztráty, radost a smutek – to vše se prolne v jejich osudech a utváří dějovou linii románu.

Autorka J. Nelsonová ve svém druhém románu zúročila zkušenosti nabyté při psaní debutu *Nebe je všude*. Její vyprávění se symbolickým názvem *Dám ti slunce* je propracovanější a strukturovanější, s cílem vtáhnout čtenáře do strhujícího světa rodiny Sweetwinových. Tento výrok potvrzuje i její netradiční proces psaní, kdy autorka tvořila pouze v černé místnosti, kde jediné světlo vycházelo z obrazovky počítače, měla špunty v uších a puštěný přístroj s bílým šumem. „To se stalo portálem do příběhu. Byl to nejlepší zážitek psaní v mém životě. Cítila jsem se tak hluboce ponořená do světa příběhu a důvěrně se sžila s postavami. [...] Zablokovalo mi to svět takovým způsobem, jaký jsem nikdy předtím nezažila.“⁵ (Překlad B. S.)

„Noah a Jude se jednoduše objevili, on s uhlím v ruce a ona s rukama pokrytými hlinou. Hodně jsem přemýšlela o výtvarném umění, umělcích a tvůrčím procesu, takže tato vášeň byla součástí inspirace, ale většinou to vnímám až zpětně. To je na psaní fikce to úžasné; otázky,

³ DIAZ, Shelley. Portrait of an Author: SLJ CHats with Jandy Nelson About ‚I’ll Give You the Sun‘. Online. *School Library Journal*. 2014. Dostupné z: <https://www.slj.com/story/portrait-of-an-author-slj-chats-with-jandy-nelson-about-ill-give-you-the-sun>. [cit. 2024-03-18].

⁴ CORBETT, Sue. Q & A with Jandy Nelson. Online. *Publishers Weekly*. 2014, 2014-08-14. Dostupné z: <https://www.publishersweekly.com/pw/by-topic/childrens/childrens-authors/article/63657-q-a-with-jandy-nelson.html>. [cit. 2024-03-18].

⁵ DIAZ, Shelley. Portrait of an Author: SLJ CHats with Jandy Nelson About ‚I’ll Give You the Sun‘. Online. *School Library Journal*. 2014. Dostupné z: <https://www.slj.com/story/portrait-of-an-author-slj-chats-with-jandy-nelson-about-ill-give-you-the-sun>. [cit. 2024-03-27].

myšlenky a vášně, které pohlcující, se mění v lidi, v příběh.“⁶ (Překlad B.S.) Jak bylo zmíněno v rozhovoru zveřejněném na webových stránkách The Young Adult Book Prize, stěžejním pohonem v autorčině tvůrčího procesu byla inspirace z umění a kultury. Zásadním prvkem tohoto konkrétního díla jsou odkazy na renomované i méně známé malíře, sochaře a tvůrce z celosvětového kontextu.⁷

Román jako literární forma má unikátní schopnost ponořit čtenáře do světa fantazie, kde se mohou ztotožnit s postavami, prožívat jejich radosti, bolesti a strasti. Jandy Nelsonová se v tomto díle zaměřuje na složité mezilidské vztahy a emocionální vazby, s nimiž se potýkají hlavní hrdinové Noah a Jude. Jejich příběh je podobný kaleidoskopu emocí, který otevírá okno do jejich niterního světa a umožňuje nahlédnout do problematiky lidských vztahů.

Za knihu *Dám ti slunce*, vydanou na podzim roku 2014, získala Jandy Nelsonová několik ocenění, včetně Printzovy ceny za vynikající literaturu pro mládež v roce 2015. Krátce po svém vydání se román stal předlohou pro očekávané filmové zpracování. Filmová práva na knihu získala společnost Warner Bros. Ihned v roce jejího vydání, čímž potvrdila potenciál a popularitu příběhu.⁸

⁶ THE YA BOOK PRIZE [@yabookprize]. *Interview with Jandy Nelson*. Online, příspěvek. 2015-02-13 Dostupné z: Tumblr, <https://www.tumblr.com/yabookprize/search/jandy%20nelson>. [cit. 2024-03-18].

⁷ THE GUARDIAN. *Jandy Nelson: I felt like every work I've ever fallen in love with spoke to me all at once*. Online. 2015, 2017-09-20. Dostupné z: <https://www.theguardian.com/childrens-books-site/2015/may/01/jandy-nelson-ill-give-you-the-sun-interview>. [cit. 2024-03-13]

⁸ THE GUARDIAN. *Jandy Nelson: I felt like every work I've ever fallen in love with spoke to me all at once*. Online. 2015, 2017-09-20. Dostupné z: <https://www.theguardian.com/childrens-books-site/2015/may/01/jandy-nelson-ill-give-you-the-sun-interview>. [cit. 2024-03-13]

3. Analýza a interpretace díla

3.1. Titul díla

Eduard Petruš definuje ve odborné publikaci *Úvod do studia literární vědy* pojem ‚titul‘ následovně: „Titul je vlastně první informace, kterou autor vnímateli díla podává...“⁹

V případě díla *Dám ti slunce* se dá titul identifikovat jako větný titul, kdy přítomnost slovesa namísto běžného jména vykonává funkci lákavou, tedy přitahuje pozornost potenciálních čtenářů. Samotný název knihy vznikl referencováním repliky jedné z hlavních postav, dívky Jude, kterou míří na své dvojče, bratra Noaha (tzv. replikový titul¹⁰). Trojslovné větné spojení nese důležitý význam k pochopení podtextu a jádra celého příběhu a bouřlivého vztahu dvojčat.

Původním záměrem Nelsonové bylo již od počátku literární dílo pojmenovat *Historie štěstí/Neviditelné muzeum*, po finálních úpravách se ovšem autorčin pohled na knihu změnil a chtěla vymyslet název, který vyjadřuje esenci příběhu jako celku a propletených vyprávění a životů Jude i Noaha.¹¹ Jedná se o metaforické a hyperbolické vyjádření ohledně rozdělení celého vesmíru mezi sourozenci, což hraje důležitou roli skrze celý děj románu. V pasážích díla, ať už probíhá mezi hlavními hrdiny přímý dialog, anebo se jedná pouze o referenci, se tento fenomén přivlastnění si části světa (jedná se o květiny, stromy, slunce, hvězdy, oceány atd.) několikrát opakuje. Tento akt představuje významný zlom ve vztahu dvojčat. Reflektuje pokus o získání kontroly nad jejich konstantě se měnícím prostředím a emocemi, stejně tak jako fakt, že se navzájem vnímají jako dvě poloviny jednoho celku, z nichž každá potřebuje tu druhou, aby se cítila úplná.

„Líbilo se mi, jak přehnaně romantické to vypadá, ale jakmile pochopíte jeho původ v příběhu, uvidíte, jak je to symbolické pro velmi divokou a zrádnou rivalitu mezi dvojčaty.“¹²

⁹ PETRUŠ, Eduard. *Úvod do studia literární vědy*. Olomouc: Rubico, 2000, s. 99. ISBN 80-85839-44-X.

¹⁰ PETERKA, Josef. *Teorie literatury pro učitele*. 3. vyd. Jiloviště: Mercury Music & Entertainment, 2007, s. 122. ISBN 978-80-239-9284-7.

¹¹ THE GUARDIAN. *Jandy Nelson: I felt like every work I've ever fallen in love with spoke to me all at once*. Online. 2015, 2017-09-20. Dostupné z: <https://www.theguardian.com/childrens-books-site/2015/may/01/jandy-nelson-ill-give-you-the-sun-interview>. [cit. 2024-03-14]

¹² THE GUARDIAN. *Jandy Nelson: I felt like every work I've ever fallen in love with spoke to me all at once*. Online. 2015, 2017-09-20. Dostupné z: <https://www.theguardian.com/childrens-books-site/2015/may/01/jandy-nelson-ill-give-you-the-sun-interview>. [cit. 2024-03-15]

(Překlad B.S.) Takto své rozhodnutí změnit název a volbu právě této konkrétní repliky okomentovala samotná tvůrkyně publikace.

3.2. Kompozice

Kniha Jandy Nelsonové využívá zajímavou konstrukci dvojího příběhu ke zkoumání složitostí příbuzenských vztahů a individuality osobnosti. Román je rozdělen do dvou částí, z nichž každou čtenáře provází jedno z dvojčat Sweetwinových. Noah, nápaditý a přemýšlivý bratr, ve své naraci popisuje situace, které ze subjektivní perspektivy třináctiletého chlapce dláždí cestu k zásadní události, která navždy změní životy dvojčat i jejich okolí – k smrti matky. Naopak Jude, srdečné a odvážné dvojče, přebírá kontrolu nad líčením později, v šestnácti letech, a popisuje důsledky této tragické příhody a vliv na jejich dospívání v následujících letech. Tato změna kontextu umožňuje Nelsonové proniknout hlouběji do emocionální sféry každé z postav a odhalit, jak lze stejnou událost vnímat, dešifrovat a interpretovat velmi odlišnými způsoby.

Kromě toho, nechronologická struktura, kdy Judino vyprávění začíná *in medias res*, navíc přidává vrstvu tajemství a napětí, což ve čtenáři evokuje zvědavost ohledně motivace a pozadí odcizení dvojčat. Autorčin lyrický prozaický jazyk a reminiscenční symbolika společně napomáhají k obohacení zážitku z porozumění a živě vykreslují citové zmatky a sebepoznání, které Noah i Jude prožívají. Tento dvojhlasný přístup posléze ve čtenáři vyvolává soucit a pochopení pro obě postavy, neboť vnímatel je svědkem událostí a jejich následků z unikátního úhlu pohledu každého z dvojčat.

Střídávavá kompoziční stavba díla je rozdělená do osmi kapitol, každému z vypravěčů je přiřazen stejný počet pasáží. Dílo by teoreticky mohlo být rozděleno do dvou samostatných knih, jelikož každá z narativních linek má individuální název celého příběhu, který analogicky popisuje životní zkušenosti a vnitřní prožívání sourozenců. Noahova část textu nese název *Neviditelné muzeum*, Judina zase *Historie štěstí*. Jednotlivé kapitoly a sebe navazují volným přechodem.¹³

Autorka v rozhovoru pro *School Library Journal* vysvětluje, že od počátku tvorby díla bylo záměrem důsledně vymezit rozdíly mezi hlasy sourozenců a jejich způsoby prožívání. S přesvědčením započala psát jejich příběhy odděleně, prvně Noahův a poté Judin, což

¹³ Volný přechod mezi kapitolami znamená, že kapitola zakončí určitý úsek děje, pozornost se přenáší jinam.

umožnilo kompletně se soustředit na jedinečný svět a časový rámeček jedné postavy. Fakt, že v některých ohledech autorka napsala tři samostatné romány (z pozice Noaha, z pozice Jude a na závěr tyto příběhy propojené v celek), byl také jeden z důvodů, proč samotnou knihu trvalo napsat několik let.¹⁴

3.3. Vypravěč

„Vypravěč je primárním informátorem o příběhu i vlastním narativním aktu.“¹⁵ Tuto úlohu v knize zastupují obě hlavní postavy. Jandy Nelsonová mistrně využívá techniku duálního vypravěče, která obohacuje komplexnost vyprávění a v recipientovi vyvolává empatii k postavám. Díky použití ich-formy a střídání perspektiv se otevírá prostor pro srovnání a kontrast vnímání reality oběma dvojčaty. Čtenář si tak uvědomuje, jak subjektivní a individuální může být prožívání stejných událostí. Autorčina volba začlenit jazyk dospívajících a hodně přímé řeči přispívá k intenzitě textu. Děj se odehrává v přítomném čase, což umožňuje okamžité zachycení událostí a vkreslení myšlenek a pocitů postav v daném momentě.

Tato měnící se perspektiva umožňuje mnohotvárnou analýzu stejných událostí. Z Noahova pohledu prožíváme emocionální rozbourání a umělecký projev vyvolané danou tragédií. Judino vyprávění se naopak zaměřuje na vnější boje a vnitřní konflikty, které se objevují v souvislosti se změnou dynamiky jejich dříve důvěrného vztahu. Kontrastní styl vyprávění dále zvýrazňuje individualitu obou postav. Noahovy pasáže se vyznačují lyrickým a introspektivním tónem, čímž odrážejí jeho uměleckou citlivost. Judino vyprávění je přímější a akčnější, což zrcadlí její impulzivní a dobrodružnou povahu. Toto strategické použití duálního vyprávění umožňuje Nelsonové vytvořit komplexnější a ucelenější portrét osobních zkušeností dvojčat a v konečném důsledku podpořit hlubší pochopení emocionálních složitostí, které se v sourozeneckých vztazích objevují. Zvolená vyprávěcí strategie obohacuje příběh o další rozměr a nutí nás k zamyšlení nad různými úhly pohledu a nad složitostí lidských vztahů.

¹⁴ DIAZ, Shelley. Portrait of an Author: SLJ CHats with Jandy Nelson About ‚I’ll Give You the Sun‘. Online. *School Library Journal*. 2014. Dostupné z: <https://www.slj.com/story/portrait-of-an-author-slj-chats-with-jandy-nelson-about-ill-give-you-the-sun>. [cit. 2024-03-18].

¹⁵ PETERKA, Josef. *Teorie literatury pro učitele*. 3. vyd. Jiloviště: Mercury Music & Entertainment, 2007. str. 209. ISBN 978-80-239-9284-7.

Při vytváření atmosféry a prožitku děje hraje důležitou roli jazykový projev. Autorka Jandy Nelsonová se záměrně zaměřuje na poetickou obraznost a lyrické zabarvení textu, čímž umožňuje čtenáři intenzivně prožívat emoce protagonistů.

„Když jsme byli malí, sedávali jsme s Jude na pláži jako dvě káčata, jeho káčata, a čekali, až si zaplave a vynoří se z vln jako Poseidon. Stál nad námi, tak obrovský, že zakryl slunce, a třepal hlavou, takže kapky padaly dolů na nás jako sláný déšť.“¹⁶

Komplexní a detailní narativní struktury zajišťuje bohatá metaforická a symbolická rovina textu, která napomáhá čtenáři proniknout do nitra protagonistů a podtrhává vnitřní svět postav.

„Vznášel se ve vzduchu vysoko nad spícím lesem a zelený klobouk se mu otáčel kus nad hlavou. V ruce měl otevřený kufř a z něj se sypalo celé nebe hvězd.“¹⁷

3.4. Časoprostor

Obraz místa děje se řadí mezi stěžejní faktory při formování osobité atmosféry a charakteru literárních postav.¹⁸ Nelsonová se nechala inspirovat vlastní láskou k přírodě, která ji provázela již od raného dětství a kterou sama považuje za svou múzu. Prostředí v románu *Dám ti slunce* hraje zásadní roli při zobrazování prožitků postav a celkového vyznění příběhu. Vytváří krásné, ovšem někdy až tíživě skličující kulisy pro jejich emocionální zápasy a kolísavé nálady.

Příběh se odehrává v malém pobřežním městečku Lost Cove v Kalifornii. Lost Cove je popisováno jako úchvatná, ale poněkud odloučená komunita. Izolace Lost Cove není pouze geografickým prvkem, nýbrž se stává také metaforou vnitřních bariér a komunikačních obtíží, jež brání postavám v dosažení spokojeného života. Autorka tak zdůrazňuje důležitost otevřené komunikace a budování zdravých mezilidských vztahů.

¹⁶ NELSON, Jandy. *Dám ti slunce*. Praha: Coobook, 2016, s. 80. ISBN 978-80-7544-055-6.

¹⁷ NELSON, Jandy. *Dám ti slunce*. Praha: Coobook, 2016, s. 75. ISBN 978-80-7544-055-6.

¹⁸ VALA, Jaroslav. *Úvod do studia literatury*. Online, PDF. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2007. Dostupné z: <https://kcjl2.upol.cz/vala/udslbopora.pdf>

Lost Cove je popsáno jako místo často přikryté hustou mlhou, jež funguje jako metafora pro zmatek a nejistotu, jimiž postavy procházejí, a vytváří tak mystickou atmosféru, která podtrhuje nadpřirozené prvky příběhu. Působí jako závoj skrývající tajemství a skryté pravdy.

Děj ve většině případů probíhá ve venkovních prostorech, kde postavy tráví čas, prozkoumávají pláže, útesy a okolní dary přírody. Významnou roli hraje kalifornské slunce, jehož teplo a jas často kontrastují s duševním zmatkem postav, a husté lesy obepínající skalnaté útesy a pobřeží oceánu. Ty mohou symbolizovat vnitřní temnotu a uzavřenost protagonistů.

Román, ačkoliv je zasazen do současnosti, se záměrně vyhýbá tématům aktuální kultury a politiky. Autorka se soustředí na uzavřený svět sourozenců, kteří tráví značnou část svého života ponoření do vlastních myšlenek a fantazií. Zároveň oba protagonisté čerpají inspiraci z minulosti, intenzivně studují díla slavných umělců, jako byli Jackson Pollock a Michelangelo.

3.5. Dějová linka

Noah a Jude, ačkoliv sdílejí pouto dvojčat, se v období dospívání vzdalují. Sourozenecká rivalita o matčinu lásku se prolíná s jejich vnitřním bojem o pochopení sebe sama. Oba se hlásí na prestižní uměleckou školu (Institut výtvarného umění), kde vysoká úroveň konkurence ještě více podtrhuje jejich odlišné povahy. Noah se s vervou vrhá do tvorby, tají však lásku k sousedovi Brianovi. Jude oproti tomu s opatrností zkoumá vlastní talent a s otevřeností vnímá mužskou pozornost.

První část příběhu je vyprávěna z pohledu třináctiletého Noaha. Nenápadným pozorováním Jude objevuje její umělecké nadání, snaží se ho však zamlčet před matkou Diannou, profesorkou umění. Dianna náhodou odhalí Noahovy tajné schůzky s Brianem, čímž ho donutí vztah ukončit. Následně se Noah při sledování své matky dozví o její nevěře s místním známým sochařem Guillermem Garciou, který se specializuje na práci s kamenem. Rozzuřený a zmatený Noah zanechá na matčině posteli kresbu zachycující ji v polibku s Guillermem, což vede matku k tomu, aby se svému synovi svěřila se svými city k sochaři, čímž mezi nimi vyvolává rozsáhlý konflikt. S úmyslem ukončit manželství s Noahovým otcem se Dianna vydává na cestu, která se jí ale stává osudnou. Dianna umírá v autonehodě a Noah, poznamenaný vinou a skrytým tajemstvím, musí čelit životu bez své matky.

Noah se rozhodne konfrontovat Guillerma a vyjádřit svůj hněv. Záměrně mu lže, tvrdíc, že jeho rodiče touží po obnovení vztahu, čímž ještě více zkomplikuje situaci pro všechny

zúčastněné strany. Zároveň se mylně domnívá, že jeho přihláška na uměleckou školu byla zamítnuta. Ztracený a zmatený se utápí v lítosti nad ztrátou matky a stále vede vnitřní boj se svou tajnou a zaniklou láskou k Brianovi.

Následující kapitoly se odehrávají z perspektivy již šestnáctileté Jude. Na rozdíl od Noaha, který i přes svou nenávist ke své sestře Judino umění podporoval, se Jude rozhodla poslat na uměleckou školu pouze svou přihlášku a Noahovu přihlášku naopak zlikvidovat s pomstychtivým záměrem získat si Dianninu náklonnost. S matčinou smrtí se Jude vyrovnává velmi těžce. Školní prostředí ji sráží dolů a hrozí jí propadnutí. Je přesvědčena, že duch matky ničí veškeré hliněné sochy, které se pokusí vytvořit, a drží se rad své zesnulé babičky Sweetwinové, která ji v podobě ducha doprovází na každém kroku. V zoufalství vyhledá Guillerma Garcíu a prosí ho o přijetí do jeho sochařské dílny, jelikož touží vytvářet kamenné sochy, které by dle ní odolaly matčině destruktivní síle. Mezitím ji okouzlí Oscar, britský chlapec, kterého se Guillermo ujal a stal se jeho opatrovníkem. Oscarovo flirtování s Jude naráží na nečekanou překážku. Smrt matky a tragická zkušenost zanechaly v Jude hluboké jizvy. Od té doby se chlapcům vyhýbá, svázaná slibem a tíhou viny. Právě v den Diannina skonu zažila Jude ztrátu panenství, která ji poznamenala traumatem a pocitem zodpovědnosti za matčinu smrt. Toto značné zatížení představuje pro Jude překážku při navazování nových vztahů a hledání štěstí.

Práce na kamenné soše se pro Jude stává terapií a pomáhá jí vyrovnat se s tíhou svého tajemství. Uvědomí si, že musí Noahovi sdělit pravdu o jeho ztracené přihlášce. Noah se mezitím dozví o Judeině mentorství u Guillerma a strachuje se, že by se mohla o jeho roli v matčině smrti dozvědět. Pod vlivem alkoholu se Noah propadá do hluboké deprese a chystá se spáchat sebevraždu skokem ze skály. Jude a Oscar ho však včas najdou a zachrání. Dvojčata se nakonec navzájem svěří se svými problémy a sdílí si svá tajemství, která je celé tři roky sužovala, i se svým okolím. Noah odhalí pravdu o Diannině nevěře s Guillermem, zatímco Jude ho informuje o ztracené přihlášce. Guillermo vyjádří přání i nadále Judin talent rozvíjet a nachází úlevu v myšlence, že její láska jeho života skutečně milovala a neplánovala opustit. Jude a Oscar si nakonec po všech komplikovaných situacích přiznají vzájemnou náklonnost a po neustálém vyzývání své sestry Noah opět vyhledá Briana a usmíří se. Sourozenci na závěr sdělí svému otci pravdu o Dianně, její aféře a IVU, on jim však bez výčitek oběma odpustí. Druhý den jdou dvojčata do Guillermova ateliéru, aby Jude mohla pracovat na své soše a Noah mohl začít praktikovat lekce kreslení.

V závěru, v atmosféře rodinné soudržnosti, se Jude zabývá úvahami o vlivu osudu na lidské životy. Zamýšlí se nad Dianninou aférou a dospívá k závěru, že tato nešťastná událost paradoxně jejich rodinnou vazbu posílila, namísto aby ji oslabila. Jude přichází na to, že i z negativních událostí může vzejít něco pozitivního a nečekané zvraty osudu můžou vést k růstu a prohloubení vzájemných vztahů.¹⁹

3.6. Hlavní postavy díla

Nelsonová přistupuje k přípravě na psaní literárních textů s vekou pečlivostí a zodpovědností. Způsoby, jakými dosahuje uspokojivých výsledků, můžou působit nekonvenčně, ovšem zaručují kvalitní a naplňující zážitek z konečného výtvoru: „Postup tvorby mých postav je pomalý a uspořádaný. Nejprve o nich dlouho přemýšlím, snažím se je poznat a vžít se do jejich myšlení a cítění. Poté je ‚hodím‘ do fiktivního světa a sleduji, jak se v jednotlivých situacích projevují. Dělán s nimi chyby, zkouším různé možnosti a sleduji, jak reagují. Postupně tak dochází k hlubokému pochopení jejich charakteru a motivace. Po letech strávených v jejich společnosti je můžu postavit do jakékoli scény a s jistotou vědět, jak se zachovají.“²⁰ (Překlad B. S.)

Noah Sweetwine

Noah je jedním ze dvou protagonistů a vypravěčů románu, v tomto úkolu se střídá se svou sestrou Jude. Na počátku má citlivý, uzavřený a tichý Noah třináct let a jeho nejlepším přítelem je jeho vlastní představivost. Běžně se schovává do „neviditelného muzea“ uvnitř své mysli, které představuje imaginární prostor, kde Noah skicuje pomyslné portréty sebe i ostatních lidí. To mu pomáhá plně zpracovávat střídající se emoce a rychle se měnící svět kolem něj. Mezi faktory ovlivňující Noahovu schopnost úplně se ponořit do své mysli a hledat útěchu v umění patří jeho složitý vztah s otcem Benjaminem, stálá potřeba získávat uznání a pozornost své matky Dianny a strach ze ztráty pomalu se hroutícího vztahu se sestrou Jude. S přibývajícím věkem navíc Noah postupně přicházel na to, že svou náklonost směřuje spíše k chlapcům než k děvčatům. Toto poznání se zpevnilo po příjezdu nového souseda Briana, se kterým se v průběhu pár měsíců sblíží a zažívá krásy i strasti první lásky. Zmíněné strasti

¹⁹ NELSON, Jandy. *Dám ti slunce*. Praha: CoBoo, 2016. ISBN 978-80-7544-055-6.

²⁰ THE GUARDIAN. *Jandy Nelson: I felt like every work I've ever fallen in love with spoke to me all at once*. Online. 2015, 2017-09-20. Dostupné z: <https://www.theguardian.com/childrens-books-site/2015/may/01/jandy-nelson-ill-give-you-the-sun-interview>. [cit. 2024-03-15]

jsou podloženy napnutou atmosférou v rodině – hádkami rodičů, odloučení sourozenců a tátovými přísnými genderovými nároky.

Pozdější „budoucí“ časová linie ukazuje již šestnáctiletého Noaha jako zcela změněného jedince, což je důsledkem zaznamenaných traumat v jeho životě, jako je tragické úmrtí matky, ukončení vztahu s Brianem – který nechtěl veřejně sdílet svou sexuální orientaci, a neúspěšná snaha o přijetí na Noahem vysněný Institut výtvarného umění. Noahova sexuální orientace jej v mládí izolovala od ostatních ve strachu z odmítnutí a nepřijetí. V pozdějších letech se mu naopak daří tuto stránku své osobnosti kompenzovat tím, že se stává velmi populárním a extrovertním. Na ramenou nosí břímě v podobě dusící viny za smrt matky, které se stává důvodem, proč Noah experimentuje s alkoholem a skáče ze smrtelných útesů na okraji svého rodného pobřežního města. Toto všechno se stává podnětem pro silné sklony k sebeustrukci.

Až s pomocí své starostlivé sestry Jude začíná Noah pomalu přijímat své pravé já. Postupně se učí vyrovnávat se smutkem, který jej tížil, odčinit bolest, kterou způsobil své sestře i otci, a opět nachází důvěru ke své identitě umělce.²¹

Jude Sweetwinová

Jude Sweetwinová je druhou hlavní hrdinkou knihy a druhou polovinou protagonistického dua. Judiny kapitoly líčí události, které se odehrály v životě dvojčat v jejich šestnácti letech. Na začátku románu, v Noahově vyprávění, je Jude lehkomyšlným společenským motýlem, který prahne po pozornosti starších dívek – a zejména chlapců. Se svým bratrem sdílí talent a cit pro umění, ovšem v Judiném případě není úzce spjato s její identitou. Preferuje trávení času surfování, obcházením večírků a bloumání po pláži s kamarády – pokud tajně netvoří písečné sochy létajících žen. A umění také mezi sourozence položilo základní kámen vznikající neviditelné barikády.

Již od počátku knihy je připomínaná komplikovaná dynamika vztahu mezi Jude a její matkou Diannou. Ačkoliv obě sdílejí pověřivost a inklinují k víře a světonázoru babičky Sweetwinové, Diannina blízkost k Noahovi, podněcená jeho uměleckým nadáním, se stává trvalým zdrojem napětí v Judiných vztazích jak s Diannou, tak s Noahem. Neshody s matkou se týkají především jejího oblékání a vztahy s chlapci, přičemž s Noahem bojuje o její pozornost. Judin vztah s Diannou významným způsobem ovlivňuje její sebepojetí a sebeúctu, což je vidět na způsobu, jakým se prezentuje v pozdější časové linii knihy. Diannino neustálé

²¹ NELSON, Jandy. *Dám ti slunce*. Praha: CoBoo, 2016. ISBN 978-80-7544-055-6.

varování, že se z Jude stává "ta holka", se jí drží, zejména a bohužel ve chvíli, kdy Jude zažívá první nekonsensuální sexuální zkušenost - ve stejný moment, kdy její matka zemře. Kromě toho, že se jí tyto dvě nesouvisející události v hlavě prolínají a rozvíjejí se u ní obsedantně kompulzivní sklony, aby se vyrovnala s nedostatkem kontroly, který Jude pociťuje, si v souvislosti s tím také internalizuje negativní představy o sobě a své sexualitě; tím si sama sobě vnucuje „chlapecký bojkot“. Jejím záměrem je soustředit sama na sebe a svůj osobní růst, místo aby se zaplétala do romantických vztahů.

Poté, co si sabotáží a lstí zajistila místo na IVU (bratrovu přihlášku tajně vyhodila), se frustrovaná Jude obává, že ji pronásleduje matčin pomstychtivý duch a že její sochy nikdy nebudou mít skutečný význam. Náhlý záblesk inspirace ji přivede k přechodu od hlíny ke kameni a stane se studentkou vášnivého a temperamentního Guillerma Garcii. Pod jeho vedením je nucena čelit tvůrčím výzvám, kterých se dosud bála, a setkává se s šarmantním Oscarem, Guillermovým asistentem a svěřencem. Ponoření do světa sochaření poskytuje Jude možnost zbavovat se své obsesivní pověřivosti a méně se spoléhat na ducha babičky Sweetwinové a její životní Bibli. Místo toho poprvé naslouchá vlastní intuici.

Judina cesta je cestou sebeodpuštění a přijetí, jejíž velkou součástí je opětovné otevření se lásce. Až v momentě přijetí reality a nezapírání přitažlivosti k Oscarovi, její tvůrčí a umělecké impulsy opět volně proudí, což jí následně umožňuje využívat katarzní síly umění, protože si konečně dovolí truchlit a léčit se z následků, které v ní zanechala matčina náhlá smrt.

Dianna Sweetwinová

Na začátku románu se Jude a Noah domnívají, že jejich matka Dianna, profesorka umění, je „příchozí“ z jiné říše, nebo dokonce z jiné planety. Je pro ně tak nadpozemsky krásná, tak odlišná od jejich racionálního otce vědce a tak napojená na vnitřní světy obou dvojčat, že ji uctívají téměř jako bohyni.

Dianna jako postava však upřednostňuje své vlastní touhy a sny. Ačkoli to prezentuje jako vzkaz od babičky Sweetwinové, otec Benjamin naznačuje, že Diannina představa, že dvojčata nastoupí na IVU, je projekcí jejich nenaplněných uměleckých snů. Diannin sklon ke kouzelným a zádumčivým věcem také způsobuje její gradující zaslepenost vůči potřebám svého okolí. Při prvním pohledu na Noahovy kresby je Dianna natolik uchválena jeho talentem, že úplně přehlíží potřeby svého druhého dítěte. Rozhodujícím momentem pro rozkol mezi Noahem a Jude se stává Diannino zrušení nevinné soutěže vedené mezi dvojčaty, aniž by

se vůbec podívala na Judein finální výkres. V průběhu románu Noah a Jude bojují o matčinu přízeň a potýkají se s neschopností splnit její očekávání.

Její charakteristická roztržitost se projevuje při více příležitostech. V dřívější časové linii, pohlcena rozhovorem o umění, zapomene s Noahem na Jude v muzeu. V pozdější časové linii, zcela pohlcena láskou ke Guillermovi, je Dianna pro své děti nedostupná, broukající si pro sebe a ztracená v myšlenkách takovým způsobem, že dokonce zapomene i na manželovy narozeniny. Diannina sebestřednost se v průběhu příběhu projevuje jak pozitivně, tak negativně. Neúmyslně poškozují vztah mezi Noahem a Jude a zároveň zraňuje i pouto sebe a své dcery. Na druhou stranu nabádá Noaha, aby se řídil srdcem a byl věrný sám sobě, což se mu později ukáže jako užitečná rada.

Dianna se v díle objevuje i po své smrti, konkrétněji jako ztělesnění ducha. Pronásleduje své truchlící děti, kterým připomíná své „zklamání a obvinění“ za skutky, které předcházely její úmrtí.

Benjamin Sweetwine

Benjamin se v kontrastu s Diannou jeví jako hluboce racionální a logický. Je představen jako stereotypní otec, který sdílí blízký vztah se svou dcerou a zároveň má od svého syna nereálná očekávání ohledně „správného mužského“ chování a koníčků. To mezi nimi vytváří napětí. Benjaminovo neustálé srovnávání Noaha s Jude způsobuje, že k němu Noah po léta cítí odpor, a dochází k přesvědčení, že Benjamin nepřijme Noahovu sexualitu. V průběhu příběhu se však ukazuje, že Benjamin Noaha hluboce miluje a záleží mu na něm. Když Benjamin odchází od rodiny, jedinou věc, kterou si odnese, je Noahova kresba, připomínka času, který spolu strávili jen jako otec a syn. Benjamin se výrazně odlišuje od svých nejbližších, tj. své matky (babičky Sweetwinové), Dianny a dětí, kteří věří v nadpřirozeno a "mystično". Jako vědec má Benjamin obtíže s harmonizací těchto postojů s přístupem své rodiny.

I když ve většině románu hraje spíše vedlejší roli, po Diannině smrti se ocitá v centru dění, kdy mu připadne zodpovědnost za výchovu dvou velmi odlišných jedinců, kteří byli ztrátou traumatizováni ojedinělým způsobem. Benjaminovi se daří vyrovnat se s vlastním zármutkem až poté, co mu Noah odhalí pravdu o manželčině plánovaném rozvodu a touze po životě s Guillermem. Toto poznání mu umožňuje jít dál a znovu se otevřít "tajemstvím" a dobrodružstvím, k nimž ho Dianna vždy povzbuzovala. Benjaminova potřeba pravdy a logiky je také tím, co mu nakonec umožní přijmout Noaha takového, jaký je.

„Když Noah před několika hodinami v lese řekl tátovi, jak to opravdu bylo s mámou a Guillermem, táta řekl jen: „Aha. Ano, takhle to dává větší smysl.“ Nevysvobodil se ze žuly jako Noah, ani se v něm nerozlily oceány jako ve mně, ale všimla jsem si, že bouře v jeho tváři utichla. Táta je vědec a neřešitelný problém byl vyřešen. Všechno konečně dává smysl. A smysl je pro tátu to hlavní.“²²

Benjamin se snaží o pochopení světa a událostí v něm. Pravda o Dianně a Guillermovi mu pomáhá dát smysl zmatku, který cítil po Diannině smrti. Toto odhalení ohledně celé Dianniny situace mu dává nový pohled na věc, a díky němu je schopen lépe přijmout i Noahovu sexualitu, protože mu zkrátka „dává smysl“.

Guillermo Garcia

„Rocková hvězda“ sochařského světa, kolumbijský sochař Guillermo Garcia, je muž, který se kvůli zármutku nad svou milenkou stáhl do svého ateliéru a odmítá kontakt s okolním světem. Informace o vztahu Dianny a Guillerma jsou sporadické. Nicméně umělcova reakce na Dianninu smrt, zprostředkovaná útržky z jeho dopisů, svědčí o tom, že se bolesti nevyhýbá. Naopak, své zlomené srdce transformuje do umělecké tvorby, která vrcholí v mistrovská díla.

Guillermo, ačkoliv se po Diannině smrti ukryl do ústraní, v Judině prosbě o soukromé studium vycítí naléhavost a souhlasí, že se stane jejím mentorem. V průběhu jejich profesního vztahu (a s podporou Oscara, Guillermoveho asistenta) Jude rozvíjí své umělecké dovednosti a učí se odhodlání. Zároveň si uvědomuje, že dospělí v jejím okolí se potýkají s vlastními trápeními a strachy, a že v boji s bolestí a smutkem nejsou o nic silnější než ona sama.

Guillermove osobnost je protkána kontrastem. Jeho umělecký proces je občas poznamenán impulzivní destrukcí svých výtvorů, zatímco v mezilidských vztazích se projevuje jako laskavý a zodpovědný. Situace, kdy našel Oscara v bezvědomí v parku a nabídl mu pomoc a útočiště s podmínkou, že se Oscar zlepší a přijme zodpovědný způsob života, slouží jako důkaz tohoto tvrzení. Stejnou ochrannou péči Guillermo věnuje i Jude, snaží se ji chránit před Oscarem a zajistit, aby jí Oscar na rozdíl od jiných dívek v minulosti nijak neublížil.

Sochař hraje klíčovou roli v Judině životě, a to zejména v důsledku absentující citové opory v její vlastní rodině v době jejich setkání. Vášnivý, prchlivý, oddaný a hluboce umělecky založený Guillermo se pro Jude stává jakousi druhou otcovskou postavou. Pocit sounáležitosti,

²² NELSON, Jandy. *Dám ti slunce*. Praha: CoBoo, 2016, s. 342-343. ISBN 978-80-7544-055-6.

který Jude s Guillemem od počátku cítí, zdůrazňuje její ochotu s ním spolupracovat i po odhalení pravdy o Diannině nevěře.

3.7. Hlavní témata a motivy

Rodinné a sourozenecké vztahy

Autorka se ve své tvorbě podrobně věnuje rodinné dynamice a převážně sourozeneckým vztahům. Tento román nebyl výjimkou. V rozhovoru pro blog Barnes & Nobles Reads své zaměření komentuje následovně: „Ani jsem si neuvědomila, že píšu převážně o sourozeneckých vztazích, dokud lidé nezačali číst *Dám ti slunce* a neupozorňovali na to. A můj třetí román je také o sourozencích! Je úžasné, jak nevědomky to jako spisovatelé vnímáme! Ale sourozenecké spojení mi připadá nekonečně fascinující, stejně jako veškerá rodinná dynamika. Líbí se mi, jak si sourozenci dokážou uvnitř rodiny vytvořit vlastní miniaturní civilizaci bez rodičů. Ta má svoje vlastní zákony, báje, jazyk, humor, vlastní loajalitu i zrady. Líbí se mi, že nikdo na zemi vám nebude tak rozumět jako vaši sourozenci, ale zároveň vás nikdo na zemi nedokáže tak vytočit. A líbí se mi, že rodiny jsou takové úžasné dramatické/komediální papiňáky, a se správnými (nebo špatnými) ingrediencemi vždycky vybuchnou.“²³ (Překlad B. S.)

Rodinná dynamika

Příběh analyzuje dynamiku rodiny, která se neustále proměňuje. V domácnosti Sweetwinových vládne převážně rodinná disharmonie, před i po smrti Dianny. Rodiče, Dianna a Benjamin, zastupují významnou roli ve tvarování jejich rodinné dynamiky. Ačkoli měl manželský pár zpočátku šťastné manželství, na začátku příběhu jsou v jejich vztahu patrné trhliny. Ve většině případů je troskotání manželství připisováno jejich rozdílným osobnostem: Dianna se řídí filozofií babičky Sweetwinové, věří v magii, zázraky a nadpřirozeno, zatímco Benjamin poslouchá výhradně vědu a rozum. Hádky a rozpory rodičů silně ovlivnily jejich potomky, s přibývajícimi neshodami se napětí mezi členy rodiny zvyšovalo a postihlo jejich chování a prožívání. V důsledku nešťastného partnerství s Benjaminelem si nakonec Dianna najde milence v sochaři Guillemovi, což vede ke konci jejího manželství; Benjamin se definitivně odstěhuje.

²³ ADLER, Dahlia. *Jandy Nelson on Her Sophomore Novel, Siblings, and Why Adults Should Read YA Lit*. Online. In: B&N Reads. 2014. Dostupné z: <https://www.barnesandnoble.com/blog/jandy-nelson-on-her-sophomore-novel-siblings-and-why-adults-should-read-ya-lit/>. [cit. 2024-03-30]

Tragédie, která rodinu z nenadání zasáhne, zamíchá vztahy ještě intenzivněji než kdy předtím. Smrt matky vyvolá v rodině rozvrat, který vede k nedorozuměním a zášti. Otec zastírá svůj zármutek prací a často jezdí na několikadenní služební cesty, nechávajíc sourozence na pospas svých rozhodnutí.

„Člověk už občas ztrácí přehled, kdo je vlastně v rodině přízrak. Začne přemýšlet, proč je mrtvý rodič přítomnější a rozpoznatelnější než ten živý.“²⁴

Dvojčata své dřívější pevné pouto přetrhala a každý žije svůj samostatný osamělý život. Jude, jakožto nově introvertní dívka, se dá považovat za jedinou naději v obnovení zdravé rodinné atmosféry. S přibývajícimi roky se nepřestává strachovat o zdraví a životosprávu svého bratra (jenom zpozrdáli), který své provinilé myšlenky ohledně matky přehlušuje alkoholem a skákání z útesů.

„Máma mě drží. Je to, jako bych měl padák. Jako bych skoro uměl létat. [...] Padám až dolů neuvěřitelně pomalu. Pokaždý.“²⁵

Skoky, na něž bylo odkazováno, poskytovaly Noahovi příležitost znovu zažít pomocí větru přítomnost zesnulé matky a věřit, že její andělská podoba zpomaluje jeho smrtelné skoky a v poslední chvíli zachrání jeho život.

„Noah přestal dýchat. Takže přece jen bylo pár okamžiků, kdy jsem byla na světě bez něj. Poprvé. Dokonce ani v děloze jsme nebyli sami. Tomu, co jsem cítila, se nedá říkat hrůza – to je moc slabé slovo. Ani vztek. Ani zoufalství. To se prostě nedá popsat vůbec. Nebyl tu. Už se mnou nebyl.“²⁶

Skutečnost, že Jude nedávno ztratila Diannu a nedokázala by unést ztrátu dalšího člena rodiny, umocňuje intenzitu Judiných emocí. Její reakce také ukazuje, jak hluboké a nevysvětlitelné pouto cítí ke svému dvojčeti, bez ohledu na jejich soupeření nebo odloučení.

V závěru díla se celá rodina opět schází a po několikaletém mlčení se veškerá pravda a tajemství o daném neštěstí dostávají na povrch. Špatná komunikace se přemění na důvěrná přiznání a otevřené rozhovory o odpuštění a společném truchlení. Tento akt se postaral

²⁴ NELSON, Jandy. *Dám ti slunce*. Praha: CoBoo, 2016, s. 147. ISBN 978-80-7544-055-6.

²⁵ NELSON, Jandy. *Dám ti slunce*. Praha: CoBoo, 2016, s. 311. ISBN 978-80-7544-055-6.

²⁶ NELSON, Jandy. *Dám ti slunce*. Praha: CoBoo, 2016, s. 223. ISBN 978-80-7544-055-6.

o znovuzrození harmonické rodiny, která své truchlení a vzpomínání na dobro sdílí mezi sebou navzájem.

Matka a dcera

Vztah mezi Jude a její matkou Diannou je vykreslen složitě a s nuancemi, které odrážejí výzvy a emoční hloubky, jimiž se jejich pouto vyznačuje.

Judina sexualita je významným předmětem sporu mezi ní a Diannou. Jude už na začátku románu flirtuje s chlapci a získává pozornost svým vzhledem a vyzývavým oblečením. Její sexualita je předmětem sporu, kdy matka varuje Jude, aby se nestala „tou dívkou“ a nedělala ze sebe před přáteli „šoumenku“. Co Dianna opomíjela je fakt, že tento typ chování a prezentování praktikovala Jude zejména k nahrazení pozornosti, která se jí nedostávala doma, a hlavně od matky.

„Znovu a znovu, den za dnem, jsem si přála, aby mě viděla, aby mě opravdu viděla. Ne aby mě zapomněla v muzeu, jako bych vůbec neexistovala, a odjela domů beze mě. Ne aby zrušila soutěž dřív, než si vůbec prohlédla moje obrázky, protože si byla jistá, že prohraju. Ne aby do mě neustále sahala a hasila moje světlo, a přitom to Noahovo den za dnem rozdmýchávala víc. Chovala se vždycky, jako bych byla jenom nějaká pitomá coura jménem ‚takhle holka‘. Nic jiného ve mně neviděla!“²⁷

Téměř jako odvetu za matčino varování naváže Jude vztah se starším kamarádem Zephyrem, který ji navzdory Judinu nižšímu věku přemluví k sexu na pláži. Jude později zjišťuje, že zatímco ona přicházela o panenství, Dianna se stala obětí nehody, která si vyžádala její život. Toto zjištění značně poznamenalo Judin psychický stav a stalo se důvodem pro zrod pocitů provinění a odtazitosti. Matka ji i po smrti stále pronásleduje v podobě ničící síly a úryvků z babiččiny bible, kterou se obě oddaně řídily.

V celé knize se setkáváme s případy, kdy se matka a dcera snaží se navzájem pochopit. Přesto dochází k nedorozuměním, tajemstvím a promarněným příležitostem. Tyto případy poukazují na složitost vztahu mezi matkou a dcerou a na to, jaký vliv na něj může mít komunikace (nebo její nedostatek). Jude i Dianna mají své vlastní perspektivy, zkušenosti a boje, které častokrát vedou ke konfliktům. Navzdory potížím v jejich vztahu se v knize objevují momenty, které demonstrují silné pouto mezi matkou a dcerou. Těmito okamžiky

²⁷ NELSON, Jandy. *Dám ti slunce*. Praha: CoBoo, 2016, s. 297. ISBN 978-80-7544-055-6.

mohou být drobná gesta, vzpomínky na šťastnější časy nebo projevy laskavosti, které ukazují základní lásku, kterou k sobě chovají.

Otec a syn

Zatímco Jude pocítovala zášť vůči matce, Noah ji choval vůči otci. Noah nenáviděl svého otce, protože po svém synovi celý život požadoval mužnost (hranici s toxicitou), která neodpovídala Noahově pravé osobnosti.

„Musíš být statečný, i když se bojíš, tak se chová muž.[...]Musíš být tvrdák, sedět rovně, stát zpříma, chovat se, jak máš, dívat se mi do očí, dřív myslet než mluvit.[...] Kdyby nebylo Jude, na fotbalovém hřišti by tě roztrhali na kousky. Kdyby nebylo Jude. Kdyby nebylo Jude. Nevadí ti, že tvoje bitvy za tebe musí vždycky bojovat holka? Nevadí ti, že tě do každého týmu vyberou jako posledního? Nevadí ti, že jsi pořád sám? Nevadí ti to, Noahu? Nevadí? Nevadí? No dobře. Sklapni už! Vadí.“²⁸

Noah své znechucení a nenávist vůči otci Benjaminu vyjadřuje následujícími slovy: *„Občas, když nikdo není doma, jdu k tátovi do pracovny a lámu mu tužky. Při jedno obzvlášť nechutném kázání k Noahovi alias rozbitému deštníku se zasmál a řekl, že kdyby Jude nebyla moje dvojče, byl by si jistý, že jsem výsledek partenogeneze (vyhledal jsem si to: početí bez otce). Tu noc, když všichni spali, jsem se vplížil do garáže a obešel mu auto s klíčem.“²⁹*

Po otcově zjevné nelibosti k jeho nepřilíš mužské povaze a „slabému“ charakteru se Noah snažil ze sebe uvolnit zášť konáním podlostí (lámal otcovy tužky a poškrábal mu auto). Úryvek ukazuje, že Noahův hněv na otce pramení z otcova chování, které podmiňovalo jeho stálému upřednostňování Jude. Té se otec věnoval a podporoval ji, Noaha naopak ignoroval, nebo s ním byl věčně nespokojený. Benjaminovo podněcování tradiční maskulinity se snaží Noah opomíjet a nevnímat si toho, protože netouží po životě, kde by musel přežívat schovaný za maskou. Během rozpadu manželství rodičů a Dianniny časté nepřítomnosti, si k sobě otec a syn postupně nacházejí cestu skrze společný zájem o zvířata, sdílený stesk po Dianně a zažívání náročného emocionálního období. Po rozchodu se svou ženou si vzal s sebou Benjamin dokonce pouze Noahovu kresbu, kterou mu nakreslil, když byl jeho syn stále malým chlapcem.

²⁸ NELSON, Jandy. *Dám ti slunce*. Praha: CoBoo, 2016. Str. 81. ISBN 978-80-7544-055-6.

²⁹ NELSON, Jandy. *Dám ti slunce*. Praha: CoBoo, 2016. Str. 18. ISBN 978-80-7544-055-6.

„Začnu si představovat, jak nás lidi kolem pozorují a říkají si: ‚Podívejte se, támhle spolu večeří táta se synem, no není to hezké?‘ Jsem najednou strašně pyšný. Táta a já. Kámoši. Spojenci. Spiklenci. Pro jednou je mi až nadpřirozeně dobře – hrozně dlouho už mi tak nebylo – a tak začnu plácát, jak jsem to neudělal od té doby, co Brian odjel.“³⁰

Ve finální kapitole se vztah Noaha s otcem stává pozitivním. Benjamin přichází na to, že je jeho syn homosexuál, a vřele přijme jej i Noahova přítele Briana.

Sourozenecká rivalita

Jude a Noah mají od útlého věku blízký a symbiotický vztah, který se vyznačuje hlubokým propojením a vzájemným porozuměním. S přibývajícím věkem však jejich pouto začíná být napjaté kvůli pocitu rivality a srovnávání, kterému nahrávají jejich rozdílné osobnosti, talenty a zkušenosti.

Sourozenecká rivalita je německým psychiatrem Hansem Sohnim popisována jako centrální proces psychického vývoje, jehož psychodynamickým hybatelem je soupeření.³¹ Soupeření mezi sourozenci je přirozeným a nevyvratitelným jevem, který v častějších případech slouží jako udávání hranic a forma komunikace. Dle Rulíkové dvojčata vždy bojují o pozornost matky – jelikož ji nikdy neměla pouze pro sebe.³² Tento výrok se v případě románu *Dám ti slunce* potvrzuje hned na začátku díla, kdy se čtenář seznamuje s rodinou Sweetwinových a jejich dynamikou.

Noah jasně prokazuje, že si je plně vědom matčiného upřednostňování jeho přítomnosti před Judinou, protože je pravděpodobné, že přes Noaha a jeho cit pro umění žije svůj nevydařený sen výtvarnice.

„Vždycky když babi četla Jude a mně z ruky, říkala, že v těch čárách máme dost žárlivosti na to, aby nám desetkrát zničila život. A vím, že v tom měla pravdu. Když kreslím Jude a sebe s

³⁰ NELSON, Jandy. *Dám ti slunce*. Praha: Cooboo, 2016, s. 249. ISBN 978-80-7544-055-6.

³¹ SOHNI, Hans. *Sourozenecká dynamika*. Praha: Portál, 2019, s. 55. ISBN 978-80-262-1526-4.

³² VÍTKOVÁ RULÍKOVÁ, Klára. *Dvojčata: péče o děti, jejich zdravý vývoj a výchova*. 2. rozšířené vydání. Brno: CPRESS, 2016. Str. 28. ISBN 978-80-264-1346-2.

průhlednou kůží, v břiše vždycky máme chřestýše. Já jich mám jen pár. Jude jich má sedmnáct, když jsem to naposledy počítal.“³³

Žárlivost bývá definována také jako přání zbavit se svého sourozence.³⁴ Tato touha se projevuje i v postavě Noaha. Noah žárlil na Jude, když si myslel, že nemá šanci získat otcovu pozornost, protože Jude byla odjakživa otcovým oblíbeným dítětem. Zároveň jej sužovat pocit jakoby mu Jude "přebrala" jeho tehdejšího nejlepšího kamaráda Briana. Byl na ni tak rozzlobený, že předstíral, jako by žádnou sestru neměl. Jednou spatřil něco úžasného: tři obrovské kamenné mužské sochy na něčí zahradě. Řekl si: "*Moje ex-sestra Jude by se pominula.*"³⁵

Pojem „ex-sestra“ ilustruje zmíněnou zášť, kterou ke své sestře Noah chová. Věří, že „zmizení“ Jude z jeho života by vedlo ke zlepšení jeho vztahu s otcem Benjaminem a udržení přátelství s Brianem. V románu je zachycena specifická událost, která odhaluje Noahovo znechucení vůči jeho sestře. Stalo se to, když Brian, chlapec, který se v té době Noahovi líbil, zaklepal na jeho okno a Jude neprodleně projevila zájem se s Brianem seznámit. Následně vypravěč [tj. Noah] říká: „*Jenže já to nechci. Ani trochu. Chci, aby se propadla pod zem.*“³⁶

V této pasáži vyjadřuje Noah svůj odpor vůči myšlence setkání Briana s Jude slovy „To nechci“. Následně je patrné, že Noah cítí tak intenzivní nenávist k svojí sestře, že si přeje, aby se propadla pod zem, což může být chápáno jako touha po tom, aby Jude zmizela ze světa. Noahova žárlivost a nenávist vůči Jude v rámci sourozeneckého vztahu vytvářejí překážku, která přispívá k nedorozuměním a emocionální distanci.

Na druhé straně Jude, energické a nezávislé dvojče, se potýká s vlastní nejistotou a touhou po uznání, zejména ve stínu Noahova uměleckého talentu a citlivosti. Její potřeba uznání ji vede k soutěžení s Noahem, což podněcuje pocit rivality, který negativně poznamenává jejich vztah a komplikuje jejich individuální cesty k sebepoznání.

³³ NELSON, Jandy. *Dám ti slunce*. Praha: Coobook, 2016, s. 29. ISBN 978-80-7544-055-6.

³⁴ MITCHELL, Juliet. *Siblings*. Online, PDF. Polity Press, 2003. ISBN 978-0-7456-3221-6. Dostupné z: <https://download.e-bookshelf.de/download/0003/8915/16/L-G-0003891516-0002286710.pdf>. [cit. 2024-03-30]

³⁵ NELSON, Jandy. *Dám ti slunce*. Praha: Coobook, 2016, s. 237. ISBN 978-80-7544-055-6.

³⁶ NELSON, Jandy. *Dám ti slunce*. Praha: Coobook, 2016, s. 101. ISBN 978-80-7544-055-6.

Jak se vyprávění odvíjí ve střídajících se perspektivách a časových liniích, román odhaluje společnou historii dvojčat a jejich rozdílnými zkušenostmi a osvětluje základní napětí a konflikty, které utvářejí jejich dynamiku. Jejich rivalita se projevuje rafinovanými způsoby, od uměleckých soutěží a milostných pletek až po osobní ambice a skrytá tajemství, a poukazuje na složitost sourozeneckých vztahů a vliv nevyslovených očekávání. Prostřednictvím okamžiků střetnutí, sebezpozorování a usmíření se Jude a Noah vyrovnávají se základními emocemi, které je původně rozdělily. Jejich cesta k porozumění a odpuštění je plná výzev a odhalení, nutí je konfrontovat své obavy, čelit své zranitelnosti, a nakonec přijmout sílu svého sourozeneckého pouta.

Sebevyjádření v umění

Motiv umění je zobrazen v průběhu celého díla v několika podobách. Představuje důležitý aspekt knihy, jelikož se jedná o základní podnět k formování soupeřivého vztahu dvojčat. Již od dětství byli hlavní hrdinové svou matkou vedeni k oblibě umění a podporování k rozvíjení svých kreativních schopností, což se v pubertálním období projevilo jako hlavní způsob zacházení s emocemi a vyrovnávání se s nimi.

V románu se význam umění pro Noaha a Jude mění v závislosti na jejich vývoji a vzájemném vztahu. Autorka Nelsonová poukazuje na to, jak umění v různých fázích života slouží střídavě jako prostředek k sebezprezentaci a komunikaci. Na počátku románu vnímají Noah i Jude umění především jako nástroj soukromého, uzavřeného sebevyjádření. Oba se ve věku třinácti let potýkají s hledáním své identity a s pocity nejistoty a neklidu, na což možnost artistického vyjádření oběma pomáhá nacházet cestu k uvědomění si a dosažení jejich tužeb a vnímání sebe sama – ať už ve vztahu k sobě navzájem, anebo k okolnímu světu.

Původní impulz k tvorbě pramení z vnitřní potřeby porozumět svému nitru. Ovšem v momentě, kdy matka vnese do umění Noaha a Jude prvek soutěže, dochází k narušení jejich přirozeného tvoření. Noah se uchyluje k napodobování muzejních děl, čímž potlačuje vlastní originalitu, a Judino umění je Diannou nadále přehlíženo. Tato dynamika předznamenává budoucí konflikty a narušení vzájemného vztahu. Soutěživost zcela převládne nad radostí z hravého tvoření, když Noahovo spojení s Diannou probudí v Jude pocit žárlivosti.

Identita mužského protagonisty je ovlivněna ústředním prvkem, který se vyznačuje silnou tvůrčí pohnutkou. I mimo aktivní kreslení do skicáku neustále vytváří obrazy ve své mysli, které označuje jako "neviditelné muzeum". Časté vybavování si portrétů a autoportrétů

s individuálními názvy odrážejícími hluboké, šťastné či traumatické momenty jeho života naznačuje, že umění mu slouží jako nástroj pro pochopení okolního světa. Jako nervózní introvert s rodícími se pocity touhy po mužích používá Noah neviditelné muzeum k imaginaci světa, který mu dává smysl a podléhá jeho pravidlům. Naopak Jude je ohledně svých děl více uzavřená a nesmělá – v soukromí vytváří písečné sochy, které s koncem dne odplaví příliv oceánu.

„Rozběhnu se, začnu se měnit ve vzduch, modř se řítí z oblohy, žene se za mnou a já se nořím do zeleně, do spousty stínů zelené, která splývá a míchá se do žluté, bláznivě žluté. Teď čelně narážím do vlčích bobů, fialových jako vlasy pankáče. Jsou všude, nasávám je do sebe, všechny do sebe (AUTOPORTRÉT: Chlapec odpaluje granát úžasnosti) a začínám být šťastný tím zalykavým, zadýchaným štěstím [...].“³⁷

Pro Noaha je umění jazykem, kterým nejlépe vyjadřuje sebe i své vnímání světa. Jeho mysl je plná obrazů a barev, které mu slouží k pochopení a zpracování reality. Tato pasáž zdůrazňuje důležitost uměleckého vyjádření v jeho životě a podporuje téma sebevyjádření v umění.

V průběhu dalšího vývoje románu se umění postupně stává pro sourozence komunikačním prostředkem. V šestnácti letech nachází dvojčata způsob, jak s pomocí umění překlenout spor, který mezi nimi vznikl, a najít novou cestu k nahlížení na umění, jeden na druhého a na to, co pro ně jejich velmi odlišné umělecké postupy a záměry znamenají.

Okamžiky umělecké tvorby v románu zdůrazňují křehkost jednotlivých postav. Guillermo kanalizuje své emoce a bolest do soch páru z kamene a hlíny, které neustále transformuje. Jude se otevírá lásce a aktivně se snaží uzdravit svůj vztah s Noahem tím, že začíná pracovat na kamenné soše zobrazující ji a jejího bratra. Obnovený kontakt s Guillermem znovu otevírá dveře paměti a s nimi spojené bolesti spojené s Diannou a Brianem, jenž Noah vyjadřuje nástěnnou malbou. Nicméně, důraz je nakonec kladen na magický prvek, který je v tomto procesu neodmyslitelný. Umění se stává silou, která Noaha a Jude v dětství oddělí a v dospělosti je zase spojí. Když selžou všechny ostatní formy komunikace mezi kdysi nerozlučnými dvojčaty, jejich vášnivý, avšak neoddiskutovatelný vztah k umění, síle, kterou se oba bojí a zároveň uctívají, jim umožní překonat propast mezi sebou a najít společnou cestu.

³⁷ NELSON, Jandy. *Dám ti slunce*. Praha: Cooboo, 2016, s. 64-65. ISBN 978-80-7544-055-6.

Homosexualita

Homosexualita je v díle *Dám ti slunce* důležité téma. Týká se pouze mladšího dvojčete Noaha, který se se svou sexualitou s vývojem děje seznamuje a učí se jí porozumět. Třináctiletý Noah je svou sexualitou znejistěný – uvědomuje si, že je gay, ale nikomu se s touto informací nedokáže svěřit, dokonce se sestrou Jude. Po většinu románu se Noah nejvíce obával přiznání svému otci. Tento stav je motivován Noahovým přesvědčením, že již pociťovat neúspěch v očích svého otce a obával se, že by se tato situace mohla ještě zhoršit. Noah je introvertní a osamělý a jeho jediným útočištěm je umění – které často souvisí s ujasňováním si jeho pocitů vůči mužům.

„Kluk. Sundá si župan, pověsí ho na věšák, nahý dojde ke stupínku, vyskočí na něj, skoro spadne, pak udělá nějaký vtíp a všichni se zasmějí. Já to neslyším, protože mi v těle řádí ohnivá bouře. Je hrozně nahý, mnohem víc nahý, než byla ta modelka. [...] Panebože. Nemůžu dýchat. [...] Když se mi levačka konečně přestane třást, začnu kreslit, Nespouštím z něj oči a nekoukám, co dělám. Pracuju na jeho těle, cítím linie a křivky, svaly a kosti, cítím, jak každý kousek z něj putuje přes moje oči do prstů.“³⁸

Zatímco Noah bojuje s pocity nedostatečnosti a studu, jeho přátelství s Brianem – chlapcem, který v létě navštěvuje sousedy – v něm vyvolá pocity lásky a vášně. Noah touží po tom, aby mohl svou touhu po Brianovi vyjádřit, ale brzdí ho strach z odmítnutí a posměchu, se kterými zápasil celý svůj život. Poté co jsou Brian a Jude vybráni, aby během Brianovy rozlučkové party na konci léta hráli sedm minut v nebi – hra, kdy dva náhodně vybraní hráči spolu musí strávit zavření sedm minut ve skříni a líbat se, Noah se cítí zrazen a obává se, že jeho šance na lásku jsou navždy pryč. Když se ale Brian v zimě vrátí a téměř okamžitě vezme Noaha do lesa, aby ho konečně vášnivě políbil, všechny starosti jsou z Noahovy strany zažehnány.

Př. „Zajedu mu prsty do vlasů, konečně, konečně, pak si jeho hlavu přitáhnu a políbím ho tak prudce, že se naše zuby srazí, planety se srazí, a líbám ho teď za všechny chvíle, kdy jsem ho loni v létě nelíbal.“³⁹

Usmíření mezi chlapci se přetváří do tajného reálného milostného vztahu. Brian, který se stal kvůli své sexuální orientaci v minulých měsících obětí šikany a kvůli odsuzovačné

³⁸ NELSON, Jandy. *Dám ti slunce*. Praha: Coobook, 2016, s. 66-67. ISBN 978-80-7544-055-6.

³⁹ NELSON, Jandy. *Dám ti slunce*. Praha: Coobook, 2016, s. 264. ISBN 978-80-7544-055-6.

homofobní společnosti se obává o svou budoucnost na sportovní škole, si nepřeje, aby se o jejich lásce veřejně vědělo, na což Noah bezhlavě a horlivě přikyvuje, přestože to odporuje jeho vlastním osobním touhám.

V momentě, kdy Dianna omylem přistihne pár v Noahově pokoji, když spolu zrovna masturbují, Brian zpanikaří a vztah přeruší, zatímco Noah se obává, že to Dianna řekne Benjaminovi, a ještě více zhorší už tak napjatý vztah mezi Noahem a jeho otcem. V návalu chaosu, strachu a hněvu, který se kolem Noaha objevuje, vyoutuje Briana kamarádům, čímž oficiálně zajistil konec jejich krátkého vztahu, a hlavně Brianovy důvěry. Právě uprostřed tohoto chaosu se Dianna dostane po hádce s Noahem do osudné nehody, která ji připraví o život, a Noah se tak cítí osamělejší a provinilejší než kdykoli předtím.

S přesvědčením, že si svá utrpení zaslouží, se Noah stává jiným člověkem. Své pravé já se rozhodne skrýt a stává se extrovertním a společenským lamačem dívčích srdcí, který tiše v soukromí ubíjí v depresivních představách a scénářích. Navzdory svému „novému životu“ se několikrát pokouší Briana najít a řádně se mu omluvit, bohužel neúspěšně. S tímto mu nakonec vypomůže Jude, která jej motivuje k získání odvahy a získání svého sebevědomí. V poslední kapitole dojde k opětovnému setkání bývalých milenců, kteří navzdory událostem z minulosti vyjádří a obnoví svůj vztah s plným porozuměním a hrdostí.

Outsiderství

Promyšleně do struktury příběhu vetkané téma outsiderství hluboce formuje zkušenosti a vztahy postav. Na cestách za sebepoznáním, přijetím a spojením Jude a Noah nacházejí sílu ve svém postavení outsiderů a učí se přijmout své pravé já. To inspiruje čtenáře k zamyšlení nad složitostí identity, sounáležitosti a osobního růstu.

Jude a Noah jsou od samého počátku vykresleni jako umělecky založení a introspektivní jedinci, kteří k sobě cítí hluboké pouto, ale zároveň zažívají hluboký pocit izolace od svého okolí. Noah je talentovaný umělec, bojuje se svou sexualitou a pocití nedostatečnosti, zatímco Jude, temperamentní sochařka, se potýká s pocití viny a ztráty. Obě postavy se ve svých životech cítí jako outsideri, kteří se potýkají s tíhou očekávání, tajemství a zrady. Autorka Jandy Nelsonová využívá izolace dvojčat v jejich vlastním světě k zobrazení paralyzujícího charakteru jejich závislého vztahu. Zároveň zdůrazňuje nepřipravenost sourozenců na život v realitě, ve které ten druhý není ústředním bodem. Dílo bravurně zkoumá složitost outsiderství prolínáním témat rodinné dynamiky, smutku, lásky a tvořivosti. Prostřednictvím dvojí

perspektivy a časových linií román nabízí mnohostranné zkoumání prožitků a emocí postav a vyzývá čtenáře, aby se vcítili do jejich bojů a vítězství.

Noah, jeden z protagonistů, je nadaný umělec s jedinečným viděním světa. Jeho citlivost a kreativita ho odlišují od jeho vrstevníků, díky čemuž se v konkurenčním uměleckém světě a v prostředí střední školy cítí jako vyvrhel. Noahova živá představivost a introspektivní povaha ho často odděluje od ostatních, ale zároveň mu slouží jako zdroj síly a inspirace při orientaci v jeho identitě a vztazích. Navíc, Noahovo zkoumání jeho sexuality a romantických citů k jinému muži poukazuje na problémy, které přináší vyrovnávání se s vlastní identitou ve společnosti, která nemusí být vždy vstřícná. Jeho vnitřní konflikt a vnější tlaky odrážejí zkušenosti mnoha jedinců, kteří se kvůli své sexuální orientaci nebo genderové identitě zažívají pocit izolace, což v rámci románu dodává dodatečnou rovinu komplikace k tématu outsiderství.

Jude prožívá hluboký pocit izolace po tragické události, která navždy změní její život. Její zármutek a pocit viny vytvářejí bariéru mezi ní a jejím okolím a vedou k tomu, že se ve své vlastní rodině a komunitě cítí jako outsider. Judina cesta za uzdravením a sebepoznáním je poznamenána jejím úsilím navázat kontakt s ostatními a najít své místo ve světě navzdory zdrcujícímu pocitu ztráty. S tímto jí pomáhá Brit Oscar, který se vypořádává se stejnými pocity a životními problémy.

S rozvojem příběhu se Jude a Noah se vydávají na individuální cesty sebepoznání a přijetí, postupně se vyrovnávají se svými odlišnostmi a nacházejí sílu ve své jedinečné identitě. Jejich vztahy s ostatními hrají zásadní roli při utváření jejich vnímání sebe sama i světa kolem nich a zdůrazňují sílu spojení a porozumění. Díky tomu, že Jude a Noah přijali svůj status outsiderů a přijali své autentické já, se z nich stávají inspirativní postavy, které nacházejí útěchu a sílu ve společném poutu a individuálním růstu.

Dospívání

Nelsonová zkoumá téma dospívání prostřednictvím dvou hlavních postav, Jude a Noaha, kteří procházejí obdobím puberty, přebírají odpovědnost a hledají své místo ve světě. Oba sourozenci jsou nuceni přijmout nové povinnosti a učinit obtížná rozhodnutí, která ovlivní jejich budoucnost. Ať už jde o vyrovnávání se se zármutkem, orientaci ve vztazích nebo realizaci svých vášní, jsou vrženi do situací, které od nich vyžadují, aby dospěli a převzali kontrolu nad vlastním životem.

Důležitým aspektem motivu dospívání je láska a sexualita. V knize *Dám ti slunce* se pocity lásky a sexuální touhy objevují téměř na každé stránce. Když Jude a Noah dospívají, potýkají se s pocity trapnosti souvisejícími s jejich nově nabytými touhami a vášněmi.

Nelsonová na cestách Noaha a Jude za sebepoznáním v oblasti lásky a sexu ukazuje, že obavy z odmítnutí a zklamání jsou nejen běžné, ale i překonatelné.

Každý z nich vyjadřuje značné trápení v souvislosti se svou sexuální identitou. Jude „bojkotuje chlapce“, protože se domnívá, že být s chlapcem znamená předzvěst smrti, přičemž se mísí její nevyřešený zármutek nad Dianninou smrtí s její nešťastně načasovanou traumatickou sexuální zkušeností a s obavou opětovného zklamání mámy. Noah se podobně snaží být po Diannině smrti „normálnější“ a potlačuje svou vlastní sexualitu kvůli kombinaci viny, kterou cítí za své činy vůči Brianovi, a touhy po přijetí ze strany svého jediného žijícího rodiče.

Obavy dvojčat z lásky a sexu v mnoha ohledech narušují jejich mládí. Jejich stud, pocit viny a odpor k sobě samým jim brání najít štěstí s těmi, kteří je přitahují, a teprve když se radikálně odhodlají opustit své obavy, jsou oba schopni najít naplnění v oblasti romantických záležitostí. Román končí kladně, protože Jude a Oscar se rozhodnou navázat vztah a Noah se snaží znovu navázat kontakt s Brianem a omluvit se mu poté, co ho před lety v záchvatu vzteku prozradil. Všichni hrdinové se rozhodli odhodit stud a konečně přijmout své city.

Proces dospívání je v díle také vykreslen jako transformační cesta učení a růstu, kdy se Jude a Noah v průběhu příběhu emocionálně, intelektuálně a duchovně vyvíjejí. Díky svým zkušenostem, chybám a triumfům získávají cenné poznatky o sobě samých i o světě kolem sebe a na konci se stávají silnějšími a sebevědomějšími jedinci.

Bible babičky Sweetwinové a nadpřirozeno

Bible babičky Sweetwinové je představena hned v první kapitole a je popsána jako ručně psaná encyklopedická sbírka mnoha názorů na štěstí, které babička shromažďovala po celý svůj život. Bible, předávaná z generace na generaci, slouží jako symbol rodinného dědictví, víry a spojení s minulostí. Jako předmět poukazuje na řadu věcí: na prvek magie a nadpřirozena, který se v knize vyskytuje, a také na zvýhodňování jednoho či druhého dvojčete v rodině, neboť je odkázána pouze Jude. Úryvky z Bible se prolínají Judinými kapitolami a jsou ozvěnou myšlenkových obrazů (portrétů), které se objevují v částech z Noahova pohledu. Stejně jako

Noahovy odkazy na imaginární malby i biblické záznamy ukazují, jak Jude vnímá svět kolem sebe, jak s ním komunikuje, a dávají tak nahlédnout do jejího vnitřního světa a charakteru.

„Napiš své hříchy na jablka, rostoucí dosud na stromě.

Až spadnou, spadne s nimi i tvé břímě

(V Lost Cove žádné jabloně nejsou. Zatím jsem to zkoušela se švestkami, meruňkami a avokádem. Břímě nesu pořád.) “⁴⁰

Úryvky z Bible jsou připomínkou Judiny posedlosti odvrácením smůly a reakcí na nedostatek moci, který pociťovala jak při své první sexuální zkušenosti, tak při smrti své matky. Zatímco nad prvním případem získá později zpět kontrolu, se smrtí rodiče se musí vyrovnat, protože šlo o nepředvídatelnou událost. Po Diannině smrti se Jude vrhá do víry v nadpřirozeno, aby se vyrovnala s bolestí. Nejprve věří, že ji matka pronásleduje tím, že ničí její umělecké projekty. Jude navíc nosí s sebou Bibli babičky Sweetwinové a obsesně se řídí moudrostí

v ní obsaženou - i když Bible mimo jiné doporučuje nosit v kapse neustále cibuli, aby člověk zahnal nemoci. Začne také vídat ducha babičky Sweetwinové. Duch doprovází Jude po celé dny, vysmívá se jí a zároveň jí nabízí podporu.

V knize je demonstrována významná role osudu ve vyprávění: Oscar a Jude si vyměňují pomeranče, což vede v souladu s proroctvím Bible k zesílení jejich vzájemné náklonosti. Osud, jak je prezentován v Bibli, rovněž naznačuje hranice štěstí a dynamiku interakce mezi volbou a osudem v životě. Takže místo toho, aby slepě závisela na pokynech knihy a omezovala tak svůj život, rozhodne se Jude použít ji jinak a vytvořit z jejich stránek umění.

„No to si dělá legraci. Opravdu se to děje? Pomeranč? To je anti-citron!

Když chlapec dá dívce pomeranč,

Její láska k němu se znásobí

[...] Natahuju uši. Angličan se snaží přesvědčit Guillerma, aby s ním odpoledne šel do nějaké sauny. Jo, jsou určitě gayové. Fajn. Skvělá zpráva. Nebude vůbec těžké dodržovat bojkot, pomeranče nepomeranče.“⁴¹

⁴⁰ NELSON, Jandy. *Dám ti slunce*. Praha: Coobook, 2016, s. 217. ISBN 978-80-7544-055-6.

⁴¹ NELSON, Jandy. *Dám ti slunce*. Praha: Coobook, 2016. Str. 174-175,178. ISBN 978-80-7544-055-6.

Příhodně a paralelně s pojmenování Noahových kapitol se Judiny kapitoly jmenují „Historie štěstí“, což odkazuje na roli, kterou idea štěstí, ovlivněná Biblií, hraje v Judině životě.

Babiččina Bible je sice symbolem tradice a víry, ale zároveň představuje konflikt a rozpory v rodině. Jude a Noe se potýkají s učením a očekáváními uvedenými v Bibli a někdy se cítí limitováni jejími rigidními názory a morálními kodexy. Prostřednictvím interakce s Biblií se konfrontují s vlastním přesvědčením, zpochybňují svou identitu a v závěru nacházejí pocit klidu a přijetí. Bible slouží jako nástroj sebepoznání a osobního růstu a pomáhá postavám zvládnout výzvy dospívání a dospělosti.

Závěr

V souladu se stanovenými cíli práce poskytla analýza románu *Dám ti slunce* americké spisovatelky Jandy Nelsonové literárního díla hluboké porozumění nejen samotné knize, ale i autorčině tvůrčí metodě a obsahové stránce. Jandy Nelsonová ve svém románu ukazuje nejen schopnost vytvořit poutavý a emotivní příběh pro mládež, ale také dovednost promyšleně pracovat s postavami, komplexními vztahy a bohatým jazykovým projevem.

Díky analýze rozhovorů s autorkou a detailnímu studiu textu bylo možné odhalit hlavní témata, motivy a stylistické prvky románu. Dvoucelkový příběh a nechronologická struktura vyprávění přispívají k bohatosti a hloubce příběhu. Toto umělecké rozhodnutí autorky umožňuje čtenářům nahlédnout do nitra obou hlavních postav, porozumět jejich emocím a motivacím a prožívat jejich příběh na mnoha úrovních. Záslouhou pečlivě propracovaného vypravěčského přístupu v románu *Dám ti slunce* je možné toto literární dílo charakterizovat jako strhující a emotivně působící, které otevírá cestu k hlubšímu zamyšlení nad spleťnými lidskými vztahy, naléhavostí introspekce a nevyvratitelnou silou umění.

Důkladná analýza jazykového projevu kompozice, časoprostoru a hlavních postav románu ukazuje, jak pečlivě a zodpovědně Jandy Nelsonová pracuje se svým literárním materiálem. Její schopnost zachytit hluboké emocionální prožitky a lidské konflikty činí z knihy *Dám ti slunce* dílo s výrazným uměleckým a psychologickým potenciálem. Prostřednictvím živých obrazů, symboliky a metafor vykresluje barvitý portrét emocionální krajiny postav, zachycuje syrovou intenzitu jejich prožitků a nuance jejich vnitřního zmatku. Lyrická próza autorky a podmanivé popisy vytvářejí silný pocit intimity a zranitelnosti, což čtenáře aktivně vtahuje do nitra myšlenek a pocitů hlavních postav.

Román *Dám ti slunce* zachycuje nejen složitost a komplexnost lidských vztahů, ale také sílu umění a tvůrčího procesu při zpracování traumatických událostí a hledání sama sebe. Kniha je dojemným zkoumáním lidských zkušeností a ukazuje krásu a složitost toho, jak je možné být věrný sám sobě ve světě, který často vyžaduje přizpůsobivost jedince, a disponuje pozitivním obrazem homosexuality, zobrazuje cestu sebepřijetí a důležitost nalezení lásky a podpory. Skrze prolínající se příběhy Jude a Noaha vybízí román čtenáře k zamyšlení nad univerzálními tématy identity, přijetí a síly sebepoznání.

Celkově lze tedy shrnout, že román *Dám ti slunce* je dílem, které nejen zaujme svým sugestivním vyprávěním, ale také nabízí podrobný realistický pohled na život, lásku, ztrátu a odpuštění. Je to literární dílo, které si zaslouží uznání za svou originalitu, citlivost a jeho vstřícné přijetí dospívajícími čtenáři.

Seznam použité literatury

Online zdroje

ADLER, Dahlia. *Jandy Nelson on Her Sophomore Novel, Siblings, and Why Adults Should Read YA Lit*. Online. In: B&N Reads. 2014. Dostupné z:

<https://www.barnesandnoble.com/blog/jandy-nelson-on-her-sophomore-novel-siblings-and-why-adults-should-read-ya-lit/>.

CORBETT, Sue. Q & A with Jandy Nelson. Online. *Publishers Weekly*. 2014, 2014-08-14.

Dostupné z: <https://www.publishersweekly.com/pw/by-topic/childrens/childrens-authors/article/63657-q-a-with-jandy-nelson.html>.

DIAZ, Shelley. Portrait of an Author: SLJ CHats with Jandy Nelson About ‚I’ll Give You the Sun‘. Online. *School Library Journal*. 2014. Dostupné z: <https://www.slj.com/story/portrait-of-an-author-slj-chats-with-jandy-nelson-about-ill-give-you-the-sun>.

WALKER BOOKS. *Jandy Nelson*. Online. [2008], Dostupné z: <https://www.walker.co.uk/contributors/Jandy-Nelson-9015.aspx>.

MITCHELL, Juliet. *Siblings*. Online, PDF. Polity Press, 2003. ISBN 978-0-7456-3221-6.

Dostupné z: <https://download.e-bookshelf.de/download/0003/8915/16/L-G-0003891516-0002286710.pdf>.

SARI Putri Indah; KUNCARA Singgih Daru; ARIANI Setya. Sibling rivalry in Jandy Nelson’s *I’ll Give You the Sun* novel: A Psychological Criticism. Online. *Jurnal Budaya*. 2022, vol. 6, number 2. e-ISSN 2549-7715. Dostupné z:

<https://media.neliti.com/media/publications/415396-sibling-rivalry-in-jandy-nelsons-ill-giv-c961e0ff.pdf>

TANNER, Alexandra. *I’ll Give You the Sun*. Online. In: LitCharts LLC. 2019-01-25.

Dostupné z: <https://www.litcharts.com/lit/i-ll-give-you-the-sun>.

THE GUARDIAN. *Jandy Nelson: I felt like every work I’ve ever fallen in love with spoke to me all at once*. Online. 2015, 2017-09-20. Dostupné

z: <https://www.theguardian.com/childrens-books-site/2015/may/01/jandy-nelson-ill-give-you-the-sun-interview>.

THE YA BOOK PRIZE [@yabookprize]. *Interview with Jandy Nelson*. Online, příspěvek. 2015-02-13. Dostupné z: Tumblr,

<https://www.tumblr.com/yabookprize/search/jandy%20nelson>.

VALA, Jaroslav. *Úvod do studia literatury*. Online, PDF. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2007. Dostupné z: <https://kcjl2.upol.cz/vala/udslbopora.pdf>.

Odborná literatura

HODROVÁ, Daniela. *...na okraji chaosu...: poetika literárního díla 20. století*. 1. vyd. Praha: Torst, 2001. ISBN 80-7215-140-1.

LEDERBUCHOVÁ, Ladislava. *Průvodce literárním dílem: výkladový slovník základních pojmů literární teorie*. 1. vyd. Jinočany: H & H, 2002. 355 s. ISBN 80-7319-020-6.

MAREŠ, Jirí. *Posttraumatický rozvoj člověka*. 1. vyd. Praha: Grada, 2012. 198 s. Psyché. ISBN 978-80-247-3007-3.

MOCNÁ, Dagmar a kol. *Encyklopedie literárních žánrů*. 1. vyd. Praha: Paseka, 2004. 699 s. ISBN 80-7185-669-X.

NELSON, Jandy. *Dám ti slunce*. 1. vyd. Praha: CooBoo, 2016. ISBN 978-80-7544-055-6.

PETERKA, Josef. *Teorie literatury pro učitele*. 3. vyd. Jíloviště: Mercury Music & Entertainment, 2007. ISBN 978-80-239-9284-7.

PETRŮ, Eduard. *Úvod do studia literární vědy*. 1. vyd. Olomouc: Rubico, 2000. ISBN 80-85839-44-X.

SLADOVÁ, Jana a kol. *Dětství a dospívání v současné literatuře pro děti a mládež*. 1. vyd. Monografie. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2014. ISBN 978-80-244-4025-5.

SOBOTKOVÁ, Irena. *Psychologie rodiny*. 3. vyd. Praha: Portál, 2012. 219 s. ISBN 978-80-262-0217-2.

SOHNI, Hans. *Sourozenecká dynamika*. 1. vyd. Praha: Portál, 2019. ISBN 978-80-262-1526-4.

VÍTKOVÁ RULÍKOVÁ, Klára. *Dvojčata: péče o děti, jejich zdravý vývoj a výchova*. 2. rozšířené vyd. Brno: CPRESS, 2016. Str. 28. ISBN 978-80-264-1346-2.

VŠETIČKA, František. *Podoby prózy: o kompoziční výstavbě české prózy dvacátých let 20. století*. 1. vyd. Olomouc: Votobia, 1997. ISBN 8071982628.

Anotace

Jméno a příjmení:	Bára Stoklasová
Katedra:	Katedra českého jazyka a literatury
Vedoucí práce:	doc. PhDr. Vlasta Řeřichová, CSc.
Rok obhajoby:	2024

Název práce:	Analýza a interpretace románu Jandy Nelsonové Dám si slunce
Název v angličtině:	Analysis and interpretation of Jandy Nelson's novel I'll Give You The Sun
Zvolený typ práce:	Bakalářská práce
Anotace práce:	Bakalářská práce „Analýza a interpretace románu Jandy Nelsonové Dám ti slunce“ si klade za úkol seznámit recipienty s životem a tvorbou autorky a s dílem Dám ti slunce. Struktura díla a stěžejní témata jsou zkoumána za pomoci odborné literatury a důkladné analýze samotného románu.
Klíčová slova:	Jandy Nelsonová, román, analýza, struktura textu, rodinná dynamika, sourozenci, umění, dospívání, literatura pro mládež
Anotace v angličtině:	The bachelor thesis "Analysis and Interpretation of Jandy Nelson's novel I'll Give You The Sun" aims to introduce the life and work of the author and her book I'll Give You the Sun. The structure of the work and its central themes are explored with the help of scholarly literature and a thorough analysis of the novel itself.
Klíčová slova v angličtině:	Jandy Nelson, novel, analysis, text structure, family dynamics, siblings, art, adulting, young adult literature
Přílohy vázané v práci:	-
Rozsah práce:	32 s. (70 674 znaků)
Jazyk práce:	čeština